
Globalisering, arbejdsmarked og ulighed

Erik Haller Pedersen, Økonomisk Afdeling

INDLEDNING OG SAMMENFATNING

I denne artikel¹ beskrives nogle mulige konsekvenser af den stigende integration af lav- og mellemindkomstlande i verdensøkonomien. Der fokuseres på globaliseringens effekt på aflønningen af arbejdskraft og på graden af indkomstulighed i samfundet.

Såvel globaliseringen som den teknologiske udvikling har medvirket til stigende danske reallønninger. Globaliseringen har medført, at dansk produktion er flyttet opad i værdikæden og dermed kan sælges til høje priser, mens forbrugerne omvendt har gavn af, at der kan importeres til lave priser fra lavtlønslande. Dette forhold forklarer omkring 25 pct. af stigningen i reallønnen siden 1980. Samtidig har der imidlertid været et nedadrettet pres på den andel af værdiskabelsen, der tilfalder arbejdskraften, dvs. lønkvoten har været faldende og profitkvoten stigende. Det samme mønster ses i andre industrilande.

Såvel globaliseringen som den generelle teknologiske udvikling tenderer at øge ulighederne i indkomsterne på tværs af individer. Den danske samfundsmodel har et langt stykke hen ad vejen formået at modvirke denne underliggende tendens.

STIGNING I DEN GLOBALE ARBEJDSSTYRKE

Verdens befolkning er de seneste 25 år vokset med 60 pct. svarende til 1,5 mia. personer, jf. tabel 1. Stort set hele væksten har fundet sted i lav- og mellemindkomstlande, herunder Kina og Indien. Samtidig har teknologiske fremskridt og fjernelse af barrierer for international udveksling af kapital, varer og tjenesteydelser medført en øget specialisering af produktionen på tværs af lande. Det har øget den internationale handel. Også immigrationsstrømmene er steget, men langt mindre end handelsstrømmene.

¹ Artiklen tager afsæt i IMF (2007a), kapitel 5.

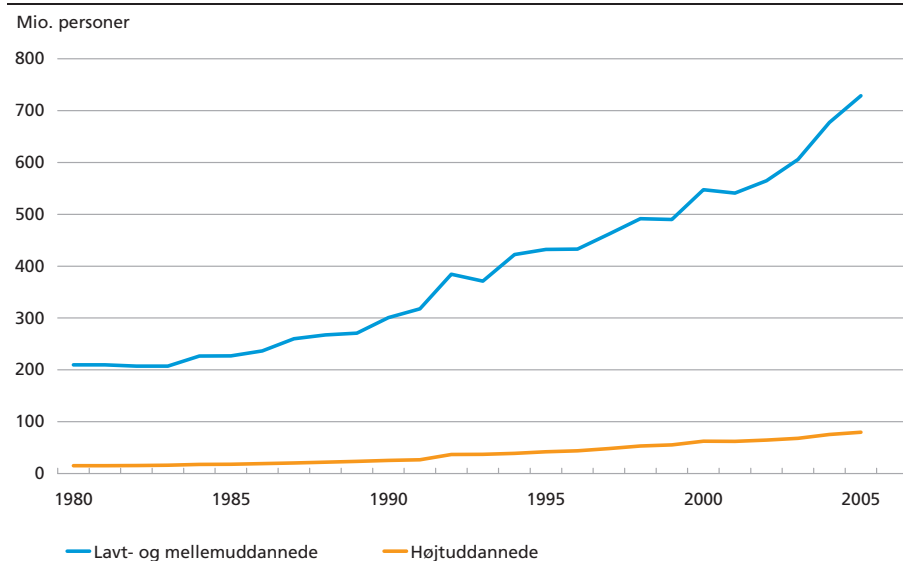
BEFOLKNINGSUDVIKLING OG ÅBENHED Tabel 1

	Befolkning 15-59 år		Ændring 1980-2005	Åbenhed	
	1980	2005		1980	2005
	Antal i mio.			Pct. af BNP	
Verden	2.503	3.997	1.494	42,0	58,3
Industrilande	672	764	92	44,2	55,6
Ikke-industrilande ekskl. Kina og Indien	884	1.673	789	40,5	65,7
Kina	570	885	315	14,3	65,0
Indien	377	675	298	16,4	37,3

Anm.: "Åbenhed" viser summen af eksport og import af varer og tjenester i procent af BNP.

Kilde: IMF World Economic Outlook-database 2007 og UNCTAD Handbook of Statistics On-line.

Et skøn på den globale arbejdsstyrke forstået som den del af arbejdsstyrken, der konkurrerer på det internationale marked, kan fås ved at vægte udviklingen i et lands arbejdsstyrke med graden af åbenhed, dvs. summen af eksportens og importens andel af BNP. Målt på denne måde er den globale arbejdsstyrke ifølge en beregning fra Den Internationale Valutafond, IMF, skønsmæssigt firdoblet over de seneste 25 år, jf. figur 1. Det er den stærkt stigende grad af åbenhed, der får den globale arbejdsstyrke til at stige mere, end befolkningsudviklingen alene ville tilsi-ge. Specielt er antallet af lavtuddannede i lav- og mellemindkomstlande

DEN GLOBALE ARBEJDSSTYRKE I KONKURRENCEERHVERV Figur 1

Anm.: Skønnet på arbejdsstyrke er fremkommet ved på tværs af lande at vægte arbejdsstyrken med graden af åbenhed.

"Højtuddannede" viser antal personer i arbejdsstyrken med universitetseksamen.

Kilde: IMF (2007a).

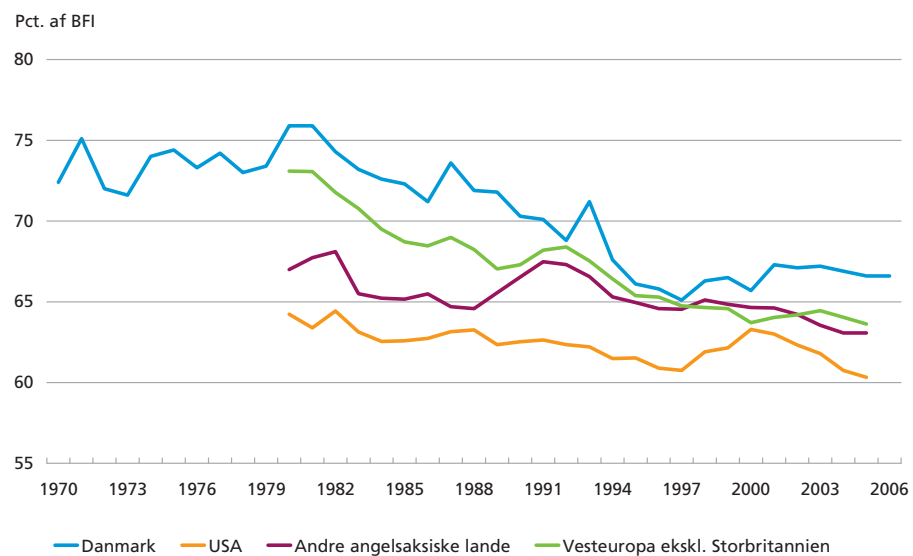
vokset. Udviklingen betyder, at arbejdsstyrken i industrilandene i stadig højere grad er i direkte konkurrence med arbejdsstyrken i lav- og mellemindkomstlande, hvor lønningerne typisk er markant lavere, lønspredningen større og arbejdsforholdene dårligere.

MULIGE KONSEKVENSER AF ØGET GLOBAL ARBEJDSKRAFTUDBUD

Globaliseringen antager mange former, men i denne artikel fokuseres alene på de mulige konsekvenser af et større globalt udbud af arbejdskraft. Når den globale arbejdsstyrke forøges kraftigt, bliver produktionsfaktoren arbejdskraft mere rigelig i forhold til andre produktionsfaktorer, herunder kapital. Det skulle ifølge klassisk økonomisk teori medføre, at aflønningen af arbejdskraft (den relativt mindre knappe produktionsfaktor) skulle falde i forhold til aflønning af kapital (den relativt mere knappe produktionsfaktor). Afhængig af substitutionsforholdene mellem arbejdskraft og kapital skulle vi se en fallende lønkvote defineret som aflønning af arbejdskraft i forhold til den samlede indkomstkabelse i økonomien (BFI). Det er også, hvad tallene viser, jf. figur 2.

LØNKVOTER, HELE ØKONOMIEN

Figur 2

Anm.: "Lønkvoten" måler aflønning af arbejdskraft i forhold til den samlede værdiskabelse i økonomien. Der er i beregningen af lønkvote medtaget lønindkomst til selvstændige. Aflønning pr. selvstændig forudsættes at svare til aflønning pr. lønmodtager. Antallet af selvstændige er i alle lande faldet betragteligt over perioden. "Andre angelsaksiske lande": Australien, Canada og Storbritannien. "Vesteuropa ekskl. Storbritannien": Østrig, Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Irland, Italien, Holland, Norge, Portugal, Spanien, og Sverige.

Kilde: IMF (2007a) og Danmarks Statistik.

Fremover vil det nedadrettede pres på lønkvoten fra globaliseringen muligvis aftage, da graden af åbenhed ikke kan blive ved med at stige i samme omfang som over de seneste par årtier. Samtidig er befolkningsvæksten på vej ned. Omvendt er der i mange lav- og mellemindkomstlande stadig store befolkningsgrupper, der står uden for den del af økonomien, som konkurrerer internationalt.

Øget arbejdsudbud er ikke den eneste mulige forklaring på fald i lønkvoten. I Ellis og Smith (2007) påpeges, at hastigheden, hvormed de tekniske fremskridt sker, er steget. Jo stærkere grad af innovation, des hurtigere forældes kapitalapparatet og må skrottes, dvs. øgede afskrivninger, og den tilknyttede arbejdskraft afskediges. Det har styrket virksomhedernes forhandlingsposition over for medarbejderne, hvilket kan forskyde indkomstfordelingen over mod profit på bekostning af løn. Jo mere fleksibelt arbejdsmarkedet er, des mindre plausibel er denne forklaring.

Lønkvoten påvirkes ikke bare af det globale forhold. For Danmark, som er et olie- og gasproducerende land, vil olieprisens højde spille ind. De aktuelle høje energipriser medfører en overnormal profit i olie- og gasproduktionen, som alt andet lige hæver profitkvoten, beregnet som 100 minus lønkvoten.

Der er flere opgørelsmæssige problemer ved beregning af lønkvoten for økonomien under ét. For den offentlige sektor beregnes BFI fra omkostningssiden, dvs. der mangler et profitelement. Det gør lønkvoten kunstigt høj i denne sektor. Det omvendte er tilfældet i ejerboligsektoren. Her fremkommer bidraget til BFI som et imputeret afkast, der i princippet afspejler, hvad en lejer skulle betale for en tilsvarende boligjeneste. Dette imputerede bidrag til BFI har imidlertid ikke noget modstykke i nogen virksomhedsindtægt, da boligjenesten forbruges af boligejerne selv, og kan dermed ikke fordeles som aflønning af ansatte. Lønkvoten i ejerboligsektoren er dermed meget lav.

Generelt er lønkvoten faldet mest i de sektorer, der er mest konkurrenceudsatte over for lav- og mellemindkomstlandene. Lønkvoten for hele økonomien under ét påvirkes således også af sektorforskydninger i beskæftigelsen.

Lønkvoten i Danmark er efter en længere periode med fald steget svagt over det seneste årti, mens der har været et fortsat fald i andre europæiske lande. Historisk har den danske lønkvote ligget højt i international sammenligning. Det skyldes bl.a. en relativt stor offentlig sektor i Danmark, som giver en høj lønkvote, dels fordi den offentlige sektor er meget "løntung" i forhold til andre sektorer, dels som følge af det manglende profitelement i opgørelsen af sektorens BFI.

GLOBALISERING OG AFLØNNING AF ARBEJDSKRAFT OG KAPITAL I DANMARK

En faldende lønkvote er ikke i sig selv udtryk for, at arbejdskraften taber på globaliseringen. Tværtimod er den øgede internationale specialisering over de seneste 25 år i høj grad kommet lønmodtagerne til gode. Sammenhængen mellem realløn og lønkvote er forklaret i boks 1.

SAMMENHÆNGEN MELLEMLØN, LØNKVOTE OG PRODUKTIVITET

Boks 1

Lønkvoten angiver den samlede aflønning af arbejdskraft (lønsom) sat i forhold til den samlede værdiskabelse (BFI), begge størrelser i løbende priser. For at se sammenhængen mellem lønkvote, realløn og produktivitet kan følgende omskrivning foretages:

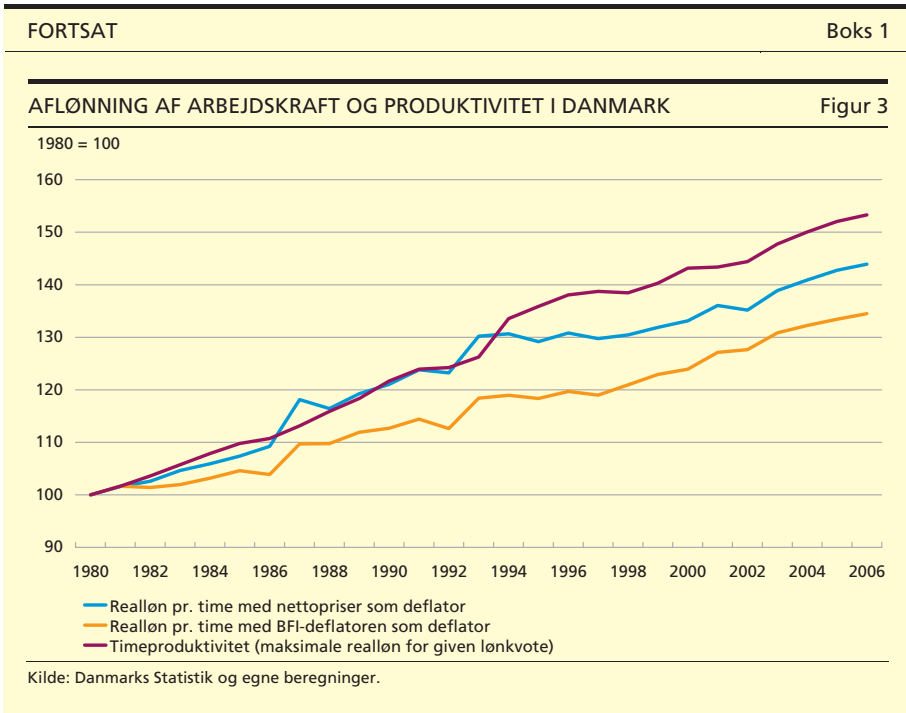
$$\begin{aligned} \text{lønkvote} &= \frac{\text{lønsum}}{\text{BFI}_{\text{løbende priser}}} = \frac{\text{timer} \cdot \text{timeløn}}{\text{BFI}_{\text{deflator}} \cdot \text{BFI}_{\text{faste priser}}} \\ &= \frac{\overbrace{\text{timeløn}}^{\text{realløn}}}{\text{nettoprisindeks}} \\ &= \underbrace{\frac{\text{BFI}_{\text{deflator}}}{\text{nettoprisindeks}}}_{\text{bytteforhold}} \cdot \underbrace{\frac{\text{BFI}_{\text{faste priser}}}{\text{timer}}}_{\text{produktivitet}} \end{aligned}$$

Tælleren i brøken angiver udviklingen i realløn pr. time målt ved at deflatere timelønnen før skat med nettoprisindekset, der måler den pris ekskl. indirekte skatter, som forbrugeren betaler. Det er et udtryk for den ansattes købekraft af den optjente løn¹.

Nævneren består af to dele:

For det første udviklingen i timeproduktiviteten. Produktiviteten sætter en grænse for reallønnen på den måde, at en realløn beregnet som løn deflateret med producentpris (BFI-deflator) kun kan vokse hurtigere end produktiviteten, hvis lønkvoten stiger. Over de sidste 25 år er produktiviteten imidlertid steget mere end den således beregnede realløn svarende til, at aflønningen af lønmodtagerne ikke fuldt ud er fulgt med den øgede produktivitet med et fald i lønkvoten til følge.

For det andet et "bytteforhold" mellem prisen på færdigvarer/tjenester, målt ved BFI-deflatoren, og nettopriserne. Priserne på danskproducerede varer og tjenester er steget mere end nettopriserne. Det er udtryk for, at dansk produktion er flyttet opad i værdikæden, mens nettopriserne holdes nede af import af varer fra lavtlønslande, herunder Kina. Reallønnen pr. time beregnet med udgangspunkt i BFI-deflatoren er således steget svagere end ved anvendelse af nettopriser som deflator, jf. figur 3. Forskellen er et udtryk for forbrugernes direkte gevinst ved globaliseringen. Beregnet på denne måde forklarer globaliseringen ca. 25 pct. af stigningen i reallønnen siden 1980, svarende til forskellen mellem den blå og orange kurve². Denne "bytteforholdsgevinst" opvejer delvist, at aflønningen ikke er fulgt med produktiviteten.

¹ Der er benyttet nettopriser i stedet for forbrugerpriser. Hvis timeløn før skat deflateres med forbrugerpriser, påvirkes reallønnen ikke, når den direkte beskatning øges. Modsat vil en afgiftsforhøjelse få reallønnen til at falde. Da en forhøjelse af den direkte beskatning og afgiftsforhøjelser i denne sammenhæng er synonyme, er denne asymmetri uheldig. Et bedre mål er derfor løn før skat deflateret med nettoprisindekset. Denne størrelse er netto for skatter i den forstand, at den ikke berøres af ændringer hverken i den direkte eller den indirekte beskatning.

² Der ligger ikke i denne beregning noget forsøg på at forklare løndannelsen. Der er tale om en ren ex post-beregning. Lønnens højde kan være påvirket af såvel priser som skatter.

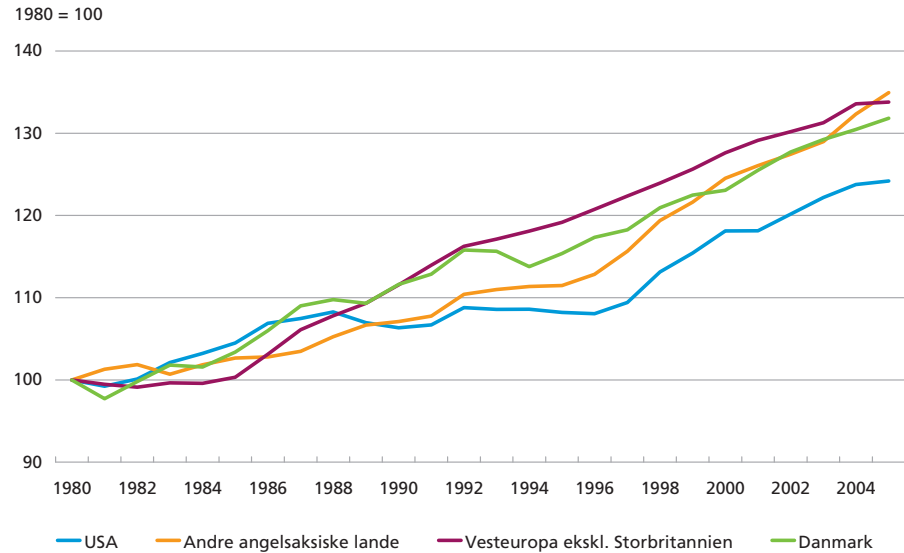
I figur 4 er vist en international sammenligning af udviklingen i real aflønning pr. hoved, som har været støt stigende. Real aflønning pr. hoved er i Danmarks tilfælde steget lidt mindre end real aflønning pr. time som vist i figur 3, da timeindsatsen pr. hoved har været aftagende over tid.

Profitkvoten angiver den del af værdiskabelsen, der ikke går til løn. Profitkvoten kan måles både brutto og netto. Afskrivninger på realkapitalen skal således typisk tages ud af bruttoprofitkvoten for at finde den reelle aflønning til kapitalejerne. Den del af værditilvæksten, der må sættes af til afskrivninger, er steget over tid. Det skyldes først og fremmest, at kapitalens gennemsnitlige levetid er reduceret, nok mest markant it-investeringerne. Derimod har der tilsyneladende ikke været nogen trendmæssig stigning i produktionens kapitalintensitet, målt som værdi af kapitalapparat i forhold til BFI, når vi ser hele økonomien under ét. Størrelsen kan dog kun måles med betydelig usikkerhed.

Trækkes boligbeholdningen ud, har afkastet til kapitalen renset for afskrivninger ligget fladt siden slutningen af 1980'erne, jf. figur 5. Der er

REAL AFLØNNING PR. HOVED

Figur 4

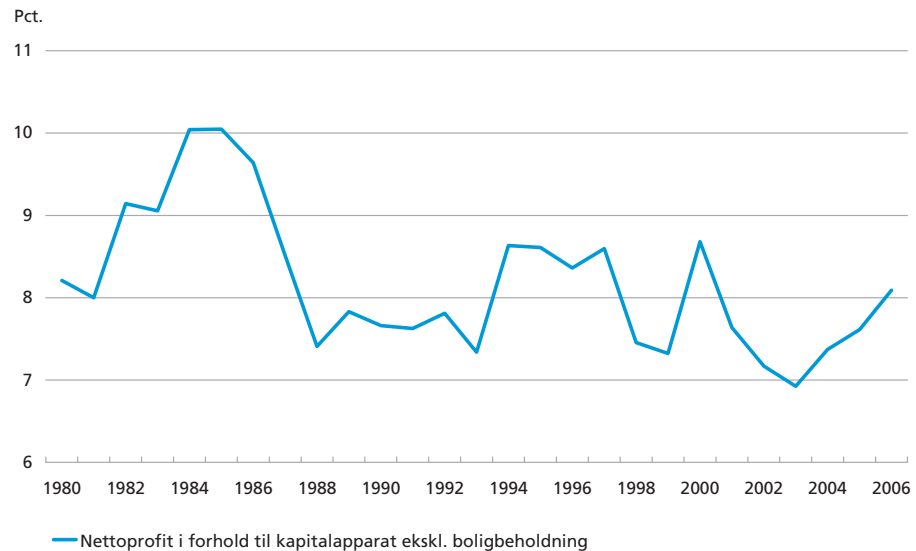

Kilde: IMF (2007a) og Danmarks Statistik.

tale om et realafkast, som kan holdes op mod en risikofri rente plus et risikotillæg. Da kapitalintensiteten som nævnt ikke er steget, får vi stort set samme billede, hvad enten nettoprofitten sættes i forhold til BFI eller værdien af kapitalapparatet.

AFLØNNING AF KAPITAL I DANMARK

Figur 5

Anm: Boligbeholdningen er trukket ud af kapitalbeholdningen, og nettoprofitten er korrigeret tilsvarende.
Kilde: ADAM-banken og egne beregninger.

Arbejdskraften vil via direkte eller indirekte ejerskab af kapitalapparatet, fx i forbindelse med pensionsopsparing investeret i aktier, få del i profitkvoten, men formue er betydeligt mere ulige fordelt på tværs af individer end indkomst.

AFLØNNING AF HØJT- OG LAVTUDDANNEDE – EN INTERNATIONAL SAMMENLIGNING

International specialisering af produktionen til de lande, der mest effektivt producerer en given vare eller tjenesteydelse, giver øget international handel og velstand¹. Generelt er der dog en tendens til, at ulemperne ved globaliseringen er koncentreret på få, mens fordelene er spredt ud på de mange. Ulemperne skyldes først og fremmest tilpasningsomkostninger fx i form af midlertidig arbejdsløshed, hvis produktion flyttes ud, mens fordelene typisk kommer i form af lavere prisstigninger som følge af øget import fra lavtlønslande.

Som det fremgik af figur 1, er det især lavtuddannede, der er blevet flere af i den globale arbejdsstyrke og især i lav- og mellemindkomstlandene. Den internationale specialisering gør, at særligt produktion, der kræver denne type af arbejdskraft, flyttes til lav- og mellemindkomstlande². Det sker også i et vist omfang, at arbejdskraften flyttes, ved at lavtuddannede fra lavindkomstlande emigrerer til højindkomstlande. Begge dele kan presse lønnen til de lavtuddannede i forhold til de højtuddannede i industrilandene. Et studie på danske tal fra Rockwool Fonden tyder på, at indvandringen til Danmark af lavtuddannede fra mindre udviklede lande har presset lønnen til lavtuddannede danskere, jf. Malchow-Møller, Munch og Skaksen (2007). Isoleret set vil dette tendere at øge uligheden i indkomsterne i samfundet.

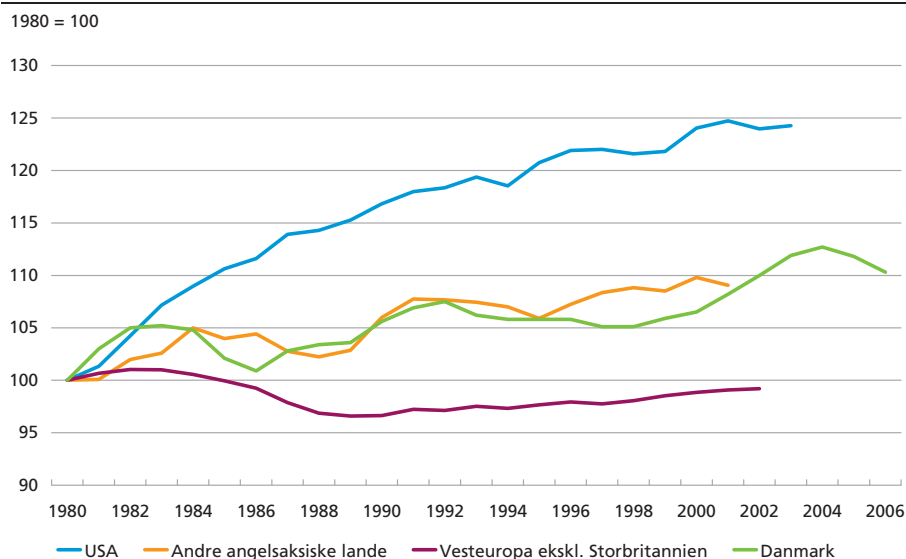
Oven i effekten på indkomstfordelingen fra øget international specialisering og samhandel kommer der en teknologieffekt, som er nok så vigtig. Den teknologiske udvikling har en tendens til at øge efterspørgslen efter højtuddannede mere end efter lavtuddannede (skill bias). Det forstærker globaliseringseffekten. Den samlede konsekvens af globaliseringen og den teknologiske udvikling er, at aflønningen til arbejdskraften i sektorer med mange højtuddannede skulle stige i forhold til aflønningen i sektorer med mange lavtuddannede. Tendensen til øget lønspredning er også delvist, hvad vi ser i data, jf. figur 6.

¹ Teorien om komparative fordele og dermed gevinst ved international handel er mere indgående behandlet i Pedersen (2007).

² Denne tendens til "skill-upgrading" i industrilandene ved handel med lav- og mellemindkomstlande findes også på danske data, jf. Rosholm, Scheuer og Sørensen (2007).

AFLØNNING PR. ANSAT I SEKTORER MED MANGE HØJTUDDANNEDE I
FORHOLD TIL AFLØNNINGEN PR. ANSAT I SEKTORER MED MANGE
LAVTUDDANNEDE

Figur 6

Anm.: "Andre angelsaksiske lande": Australien, Canada og Storbritannien. "Vesteuropa ekskl. Storbritannien": Østrig, Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Irland, Italien, Holland, Norge, Portugal, Spanien og Sverige.
Kilde: IMF (2007a), Danmarks Statistik og egne beregninger.

Den relative udvikling i aflønning pr. ansat i sektorer med henholdsvis mange højt- og lavtuddannede har sit spejlbillede i beskæftigelsesudviklingen i de to sektorgrupper, jf. figur 7 og boks 2 med hensyn til sektorafgrænsning.

Herhjemme er aflønningen pr. ansat i sektorer med mange højtuddannede og dermed højtlønnede steget i forhold til aflønningen pr. ansat i sektorer med mange lavtuddannede. Samtidig er beskæftigelsen i de højtlønnede sektorer steget relativt til beskæftigelsen i lavtlønnede sektorer. Det afspejler det løbende skift over mod produktion af varer og tjenester med stadig højere værditilvækst.

Det skal erindres, at det som følge af datatilgængelighed er forholdet mellem sektorer, der måles, og ikke direkte forholdet mellem højt- og lavtuddannede. Begge sektorgrupperinger indeholder begge typer medarbejdere, og ved internationale sammenligninger kan forskelligartet sammensætning i forskellige lande sløre billedet, jf. eksemplet med tekstilindustrien i boks 2.

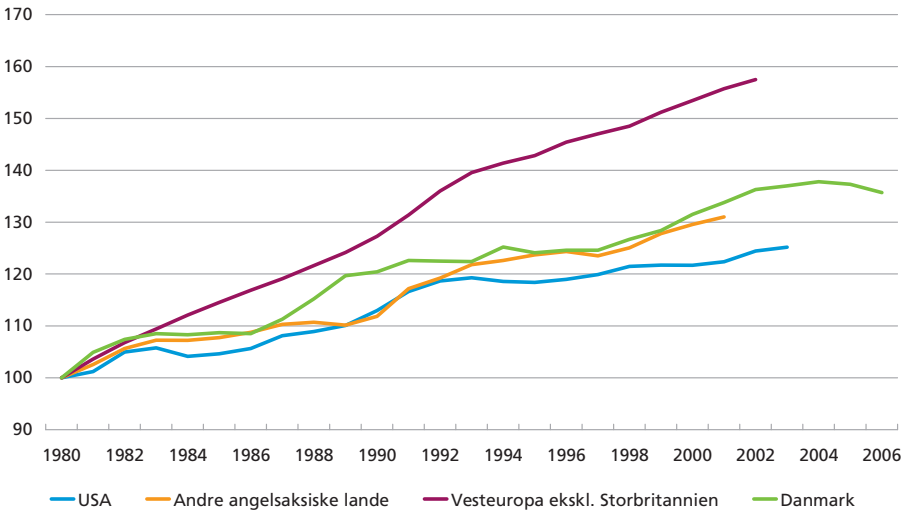
GLOBALISERING OG INDKOMSTFORDELING

Generelt medfører globalisering og teknologiske fremskridt øget efficiens, "kagen bliver større", men det kan som beskrevet ovenfor komme

**BESKÆFTIGELSEN I SEKTORER MED MANGE HØJTUDDANNEDE I FORHOLD
TIL BESKÆFTIGELSEN I SEKTORER MED MANGE LAVTUDDANNEDE**

Figur 7

1980 = 100

Anm.: "Andre angelsaksiske lande": Australien, Canada og Storbritannien. "Vesteuropa ekskl. Storbritannien": Østrig, Belgien, Danmark, Finland, Frankrig, Tyskland, Irland, Italien, Holland, Norge, Portugal, Spanien og Sverige.
Kilde: IMF (2007a), Danmarks Statistik og egne beregninger.

på bekostning af graden af lighed i indkomstfordelingen og på kort sigt evt. øget arbejdsløshed. Hvor meget ledigheden stiger i omstillingsprocessen, er i høj grad et spørgsmål om arbejdsmarkedets funktionsmåde.

**AFGRÆNSNING AF SEKTORER MED RELATIVT MANGE HØJTUDDANNEDE
OG SEKTORER MED RELATIVT MANGE LAVTUDDANNEDE**

Boks 2

Opdelingen baserer sig på et studie fra OECD, Jean og Nicoletti (2002), og er anvendt i IMF (2007a). Samme opdeling er benyttet på danske tal.

Sektorer med mange højtuddannede

Papir- og grafisk industri
Kemisk industri
Maskinindustri
Energi og vandforsyning
Transport, post og tele
Finansiering og forretningsservice
Undervisning

Sektorer med mange lavtuddannede

Landbrug
Træindustri
Jern- og metalindustri
Bygge- og anlægsindustri
Handel og hotel
Tekstilindustri
Renovation

Den offentlige sektor er udeladt, undtagen posten "undervisning".

Sammensætningen af højtuddannede versus lavtuddannede i de forskellige sektorer kan skifte over tid. Fx er tekstilindustrien i mange lande kendetegnet ved mange lavtuddannede. I Danmarks tilfælde er disse job imidlertid flyttet til lavtlønsløse, så der i dag er mange højtuddannede beskæftiget i sektoren.

Hovedårsagen til vedvarende arbejdsløshed er ikke globaliseringen, men snarere en konsekvens af manglende fleksibilitet og tilpasningsevne på arbejdsmarkedet – jo mere fleksibelt, des lettere flyttes arbejdskraft fra sektorer i tilbagegang over til sektorer i fremgang. Det danske arbejdsmarked er kendetegnet ved en høj grad af fleksibilitet, hvilket bl.a. afspejler sig i en høj jobomsætning, jf. figur 8.

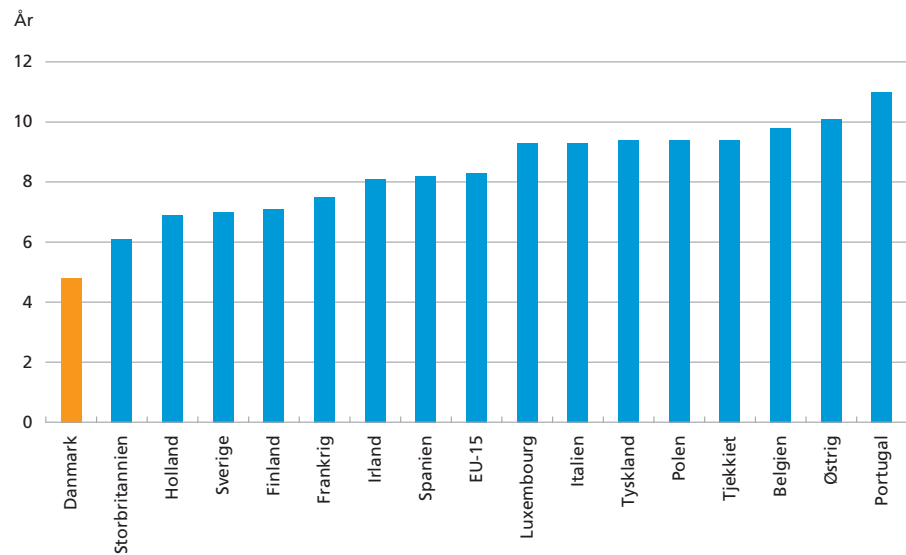
At omstillingen herhjemme hidtil er gået relativt glat, betyder ikke, at globaliseringen er uden udfordringer. Hvis der ikke løbende sker innovation og forbedringer i produktiviteten, vil realindkomsterne komme under pres. Danmark har hidtil klaret sig pænt. Resurser er uden de store problemer blevet flyttet over i produktion med stadig højere værditilvækst – "up-the-value-chain", jf. diskussionen i Pedersen (2007). Det viser sig bl.a. i, at industribeskæftigelsen herhjemme siden 2000 er faldet med 50.000, mens den samlede beskæftigelse i samme tidsrum er steget næsten 100.000. Det er hovedsagelig serviceerhvervene, som er gået frem.

Selv om samfundet som helhed vinder på globalisering og teknologisk udvikling, hindrer det ikke, at enkeltgrupper kan blive tabere. Som beskrevet er lavtuddannede potentielt mest udsat for evt. negative konsekvenser af udviklingen.

I IMF (2007b) analyseres ulighed i et globalt perspektiv. Konklusionen er, at selv om realindkomsterne for de nedre kvartiler i indkomstfordelingen er steget, er graden af ulighed generelt øget på tværs af lande

GENNEMSNITLIG JOBANCIENNITET

Figur 8

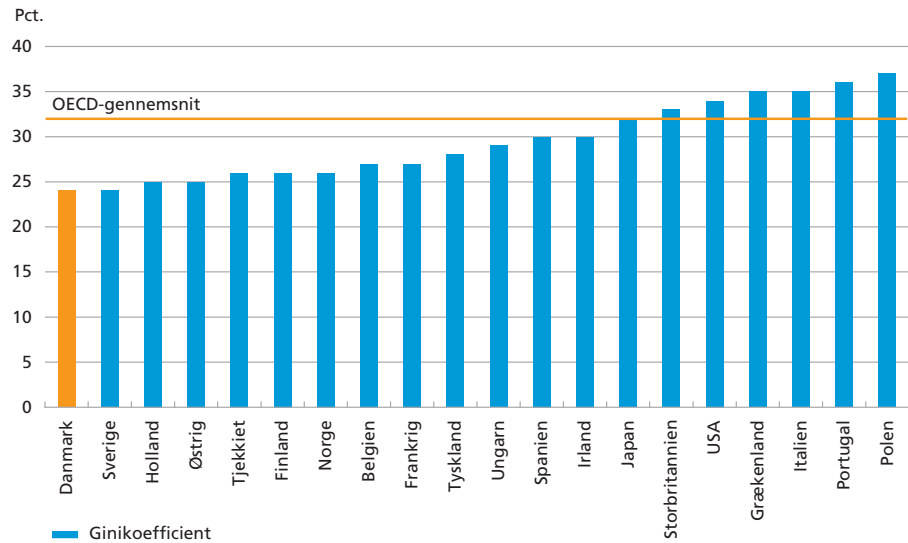

Anm.: Tallene vedrører 2005.

Kilde: Mobility in Europe fra "European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions", 2006.

INDKOMSTULIGHED – EN INTERNATIONAL SAMMENLIGNING

Figur 9

Anm.: Ginikoefficienten måler, hvor meget af indkomstmassen der skal flyttes fra folk med indkomster over gennemsnittet til folk med indkomster under gennemsnittet, for at indkomstfordelingen bliver helt lige. Ginikoefficienten ligger mellem 0 (helt lige fordeling) og 100 (helt ulige fordeling). Tallene vedrører 2000. Der er tale om ginikoefficienter på efter-skat-indkomster.

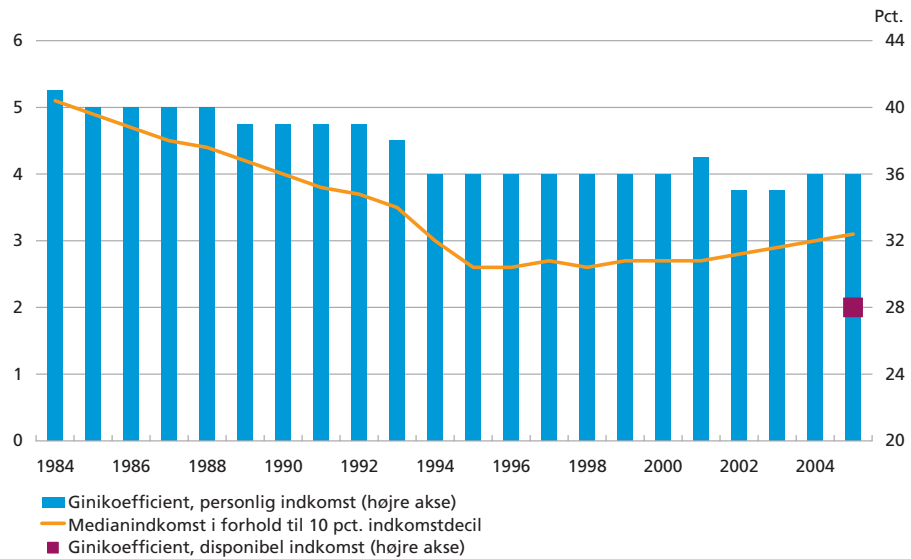
Kilde: Förster og d'Ercole (2005).

og regioner over det sidste par årtier. Det skyldes hovedsagelig stigende indkomstandel til de øvre kvartiler. Udviklingen mod større grad af lighed i indkomster i første del af det 20. århundrede er dermed brudt¹.

Der er stor forskel på, hvordan forskellige lande har valgt at takle presset mod større ulighed. I USA og delvis de angelsaksiske lande får lønningerne i vid udstrækning lov til at give sig, også i nedadgående retning. Herved reduceres de negative konsekvenser for beskæftigelse og arbejdsløshed, men på bekostning af graden af indkomstlighed i samfundet. I Vesteuropa er fokus i højere grad på indkomstfordelingen, og lønningerne får ikke lov at give sig fuldt ud i nedadgående retning. Det viser sig bl.a. i form af højere minimumslønninger, ligesom der er en højere grad af beskyttelse for dem, som allerede er i beskæftigelse. Prisen er en højere arbejdsløshed og flere på offentlig forsørgelse finansieret med et højere skattetryk. Forskellene i graden af ulighed er betydelig på tværs af lande, jf. figur 9.

Trods tendensen mod større ulighed i indkomster mellem højt- og lavtuddannede har spredningen i de personlige indkomster herhjemme været stort set uændret de sidste ti år. Danmark forsøger med sin flexicurity- og velfærdsmodel at sikre høj beskæftigelse og lav arbejdsløshed

¹ Måling af global indkomstulighed er dog forbundet med betydelig usikkerhed. For en oversigt se Anand og Segal (2008).

ULIGHED I PERSONINDKOMSTER OG DISPONIBLE INDKOMSTER I DANMARK Figur 10

Anm.: Se anmærkning til figur 9. "Medianindkomst" er den indkomst, hvor halvdelen af befolkningen har en indkomst, som er højere, og halvdelen en indkomst, som er lavere. Grafen viser således, hvor mange gange medianindkomsten er højere end den højeste indkomst i laveste decil. Ginikoefficienten er et mere generelt mål, der måler ulighed både i den øvre og den nedre ende af indkomstskalaen. Beregningen af ginikoefficienten på disponibel indkomst er foretaget på individdata.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistisk Tiårsoversigt og egne beregninger på specialudtræk fra Danmarks Statistik af efter-skat-indkomster.

samtidig med, at et tætmasket socialt sikkerhedsnet og omfattende indkomstfordeling via de offentlige budgetter sikrer en stor grad af lighed i indkomsterne¹. Det afspejler sig bl.a. i, at indkomstuligheden i de disponible indkomster er markant mindre end i før-skat-indkomsterne, jf. sidste søjle i figur 10.

Konkluderende kan det konstateres, at globalisering og teknologisk udvikling underliggende tenderer at øge uligheden i indkomster på tværs af individer, men den danske økonomiske model modvirker denne underliggende tendens.

¹ Den danske arbejdsmarkedsmodel er nærmere beskrevet i Pedersen og Riishøj (2007).

LITTERATUR

Anand, Sudhir og Paul Segal (2008), What do we know about Global Income Inequality, *Journal of Economic Literature*, Volume XLVI, nr. 1, March.

Det Økonomisk Råd (2001), Ulighed og omfordeling i Danmark, *Dansk Økonomi*, efterår.

Ellis, Luci og Kathryn Smith (2007), The global upward trend in the profit share, *BIS Working Paper*, nr. 231.

Förster, Michael og Marco Mira d'Ercole (2005), Income Distribution and Poverty in OECD Countries in the Second Half of the 1990s, i *OECD Social, Employment and Migration Working Paper*, nr. 22.

Hornstrup, M. og Bent Madsen (2000), *Formuerne i Danmark*, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

IMF (2007a), *World Economic Outlook*, forår.

IMF (2007b), *World Economic Outlook*, efterår.

Jean, Sébastien og Giuseppe Nicoletti (2002), Product Market Regulation and Wage Premia in Europe and North America: An Empirical Investigation, *OECD Economics Department Working Paper*, nr. 318.

Kreiner, Claus Thustrup, Torben Tranæs (red.), Henrik Jacobsen Kleven, Niels-Kenneth Nielsen og Peder J. Pedersen (2006), *Skat, Arbejde og Lighed*, Rockwool Fonden.

Malchow-Møller, Nikolaj, Jacob Roland Munch og Jan Rose Skaksen (2007), Udenlandsk arbejdskraft i Danmark, konsekvenserne for løn og beskæftigelse, Rockwool Fondens Forskningsenhed, *Arbejdsrapport* nr. 16.

Pedersen, Erik Haller (2007), Globalisering og dansk økonomi, Danmarks Nationalbank, *Kvartalsoversigt*, 1. kvartal.

Pedersen, Erik Haller og Johanne Dinesen Riishøj (2007), Flexicurity – den danske arbejdsmarkedsmodel, Danmarks Nationalbank, *Kvartalsoversigt*, 4. kvartal.

Rosholm, Michael, Christian Scheuer og Anders Sørensen (2007), The Implications of Globalization for Firms' Demand for Skilled and Unskilled Labor, Aarhus School of Business, Copenhagen Business School and Centre for Economic and Business Research (CEBR), (unpublished paper).